

IDENTITAT ABANS DE NÀIXER? IMATGES DEL NONAT EN L'ÈPOCA MODERNA

SEBASTIAN PRANGHOFER

DURHAM UNIVERSITY

Les il·lustracions anatòmiques dels segles moderns (ss.XVI-XVIII), no foren simplement imatges pràctiques, sinó que sovint estimularen als seus públics a reflexionar sobre llur pròpia identitat. En aquestes il·lustracions, l'home i la dona eren sovint representats amb símbols de la Caiguda de l'Home, com ara la fruita prohibida o les fulles amagant els genitals. Segons la Bíblia, Adam i Eva només esdevingueren conscients de la seva identitat sexual en cometre el pecat original:

«Llavors a tots dos se'ls obriren els ulls i es van adonar que anaven nus. Van cosir fulles de figuera i se'n feren faldars» (Gènesi 3, 7)

Aquest relat fou recollit en una sèrie de quatre gravats publicats per Adriaan van der Spiegel (1578-1625), catedràtic d'anatomia a Pàdua. Els gravats representen figures de dones embarassades nues, amb l'abdomen obert i les diferents capes de l'úter descobertes de manera successiva fins l'aparició del fetus a la darrera planxa (Figura 7). En aquesta sèrie, els atributs de la Caiguda de l'Home només apareixen en aquest últim gravat, tot palesant que la identitat del nonat era incerta fins que arribava al món.

En el pensament cristià, el pecat original comés per Adam i Eva esdevingué una condició prèvia per a tenir una consciència pròpia i féu l'home mortal, tot creant així els fonaments de la condició humana. El

Figura 7. Dona amb l'abdomen obert que mostra el fetus dins de l'úter. Adriaan van der Spiegel, *De formato foetu* (Amsterdam, 1645, orig. 1626), gravat. Wellcome Library, Londres.

Figura 8. Adam al Paradís. Johann Jacob Scheuchzer, *Physica Sacra* (Augsburg, 1731-1735), gravat. Wellcome Library, Londres.

naixement, és a dir, el moment en què el nonat quedava subjecte al pecat original de l'home, esdevingué un fet únic en la creació de certesa sobre la identitat. Durant els segles moderns, la manca de certesa sobre la identitat del nonat va ser també objecte de debat sobre la durada de l'embaràs i la qüestió sobre quan l'ésser humà adquiria l'ànima.

El metge i filòsof natural suís, Johann Jakob Scheuchzer (1672-1733), manifestà una altra opinió en la seva història natural de la Bíblia, la *Physica sacra* (1731-1735). El gravat on apareix Adam al paradís estava emmarcat per òvuls humans fecundats i per esquelets fetals en diferents etapes de creixement (Figura 8). En aquesta proposta, Scheuchzer suggeria que tots els éssers humans foren creats originàriament tal i com es diu al Gènesi i encapsulats dins dels seus pares com si es tractés d'una nina russa. Aquesta idea de preformacionisme fou molt popular al darrer terç del segle XVII i la primera meitat del segle XVIII. Segons aquesta doctrina, els conceptes de la mortalitat i la pecaminositat humanes formaven part de la creació divina des dels orígens. Aquesta visió s'acordava amb la doctrina protestant de la predestinació, segons la qual el destí de l'home està predeterminat per la voluntat divina. En emmarcar l'escena d'Adam abans de la Caiguda amb els petits esquelets com a memento mori o recordatori de la mortalitat, Scheuchzer deixà clar que el destí humà estava ja determinat en el moment de la creació del món.

Abans de la Il·lustració, els problemes sobre la generació foren interpretats amb freqüència amb relació al llibre bíblic del Gènesi. En el cas de les il·lustracions publicades per Spiegel, hom es referia de manera general a com la Caiguda de l'Home havia definit la naturalesa humana. En contrast, les representacions publicades per Scheuchzer constituïen el resultat de la combinació d'una posició teològica (predestinació) amb una teoria específica de la generació (preformació). D'aquesta manera, la història natural del nonat permetia donar suport a l'argumentari religiós i vice versa.

Lectures recomanades

Per a més informació sobre imatges històriques del nonat i lectures relacionades, vegeu: BUKLIJAS, T. and HOPWOOD, N. (2008), *Making Visible*

Embryos, Cambridge, University of Cambridge. Exposició en línia, <http://www.hps.cam.ac.uk/visibleembryos/> (últim accés 08/10/2011).